

MESLEK ÖRGÜTÜNÜN KALİTE POLİTİKALARI VE KALİTE STANDARTLARININ BELİRLENMESİNDE MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ GÖRÜŞLERİ : KARAMAN İLİNDE BİR ARAŞTIRMA

Doç. Dr. Fehmi KARASİOĞLU*

Adnan AKGÜL**

Arş. Gör. Alper Veli ÇAM***

ÖZET

Muhasebe meslek mensupları arasında kalite politikasının ve kalite standartlarının belirlenmesine yönelik gerek uluslararası gerekse ulusal alanlarda ilgili kurumlarca çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar, meslek mensuplarının saygınlığının artırılmasını, iş koşullarının düzenlenmesini, bilgi ihtiyaçlarının karşılanmasını ve sonuç olarak muhasebe mesleğinin işlevlerinin artırılmasını amaçlamaktadır. Bu bağlamda belirlenecek kalite politikaları ve kalite standartlarında meslek mensuplarının düşünceleri önem kazanmaktadır.

Çalışmamızda meslek örgütünün kalite politikasının ve kalite standartlarının belirlenmesinde, meslek mensuplarının görüşleri doğrultusunda yapılması gerekenler açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Meslek Örgütü, Kalite Politikaları, Kalite Standartları

ABSTRACT

THE VIEW OF ACCOUNTANTS ON DETERMINING QUALITY STANDARDS AND QUALITY POLICIES OF PROFESSIONAL ORGANIZATION : A RESEARCH IN KARAMAN

There are studies executed by related institutions both in international and national fields. These studies are executed in order to detect the quality standards and quality policies among accountants. These studies aim to increase the respectability of accountants, to regulate working conditions, to meet the need for information and as a result to increase the functions of accounting profession. In this aspect, the quality of standards which are to be determined and the thoughts of accountants on quality standards gain importance.

In this paper, the points that should be done to determine quality policy and quality standards explained in relevance with accountants thoughts ideas.

Key Words: Accounting Professional Organization, Quality Standards, Quality policies

* Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü

** SMMM

*** Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü

1. Giriş

Muhasebe mesleğinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesinde teknik bilginin yanında, eğitim, mesleki yeterlilik, uzmanlık, yasalar, iş çevresi ve meslek örgütleri gibi birçok faktör rol oynamaktadır. Bu faktörlerin birinden veya birkaçından ortaya çıkacak olumsuzluklar muhasebe meslek mensuplarının iş süreçlerini olumsuz etkileyebilmektedir. Bu ve benzeri faktörlerin ve olası etkilerinin iyi incelenmesi ve gerekli düzenlemelerin yapılması muhasebe meslek mensupları açısından kalite politikalarının ve kalite standartlarının oluşturulmasında büyük öneme sahiptir.

Çalışmamızda muhasebe meslek mensupları arasında kalite politikasının ve kalite standartlarının belirlenmesinde, meslek mensuplarının mevcut uygulamaları, tecrübe ve beklentileri çerçevesinde düşünceleri araştırılmıştır. Araştırma sonucunda muhasebe meslek mensupları arasında kalite politikası ve kalite standartlarının belirlenmesinde yapılması gereken çalışmalar açıklanmaya çalışılmıştır.

2. Muhasebe Mesleğinde Kalite Politikası ve Kalite Standartları

Muhasebe mesleği, toplumun refahı açısından diğer meslekler kadar önem taşır ve iş hayatında muhasebe meslek mensuplarına oldukça ihtiyaç duyulmaktadır (Yıldız, 2002, 27). Muhasebe meslek mensupları, yasalar çerçevesinde müşterilerine hizmet sunan kişilerdir. Müşteriye sunulan ve fiziksel varlığı bulunmayan fayda (Çabuk ve Yağcı, 2007, 149) olarak tanımlanan hizmetin önemi muhasebe meslek mensupları arasında gün geçtikçe daha da önem kazanmaktadır. Değişen iş koşullarında müşteriler, muhasebe meslek mensuplarından klasik muhasebe hizmetleri dışında bir takım yeni hizmetler beklentisi içerisinde. Muhasebe meslek mensupları, klasik muhasebe faaliyetleri dışında, yönetime aracı olma, kamuyu aydınlatma, karşılaştırılabilir

olarak açık ve doğru bilgi aktarımı ve danışmanlık gibi birçok fonksiyonu da yerine getirebilmelidir. (Kalaycı ve Tekşen, 2006, 92) Gelişmiş ülkelerde muhasebe meslek mensupları yönetim danışmanlığı, finansal planlama ve uluslararası hizmet gibi çok önemli hizmetler verebilmektedir. Bu bağlamda muhasebe meslek mensupları arasında kalite politikasının ve standartlarının belirlenerek sürekli iyileştirilmesi ön plana çıkmaktadır.

Muhasebe mesleğinin iş dünyasındaki gelişmelere paralel olarak daha rekabetçi çevre kazanması, muhasebe meslek mensuplarının hizmet kalitesini ön plana çıkaracak faktörlerin bir araya getirilmesini zorunlu hale getirmiştir. (Yayla ve Cengiz, 2006, 176) Kalite politikasının ve kalite standartlarının belirlenmesinde bu faktörlerin iyi irdelenmesi gerekir. Muhasebe mesleğinde kalite politikasının ve kalite standartlarının belirlenmesinde genel olarak eğitim, meslek kuruluşları, mesleki yeterlilik, yasal düzenlemeler, uzmanlaşma ve iş çevresi gibi faktörlerin incelenmesi oluşturulacak politika ve standartlar üzerinde etkili olacaktır.

2.1. Eğitim

Kalite politikasının geliştirilmesinde ve kalite standartlarının oluşturulmasında en önemli faktör eğitimidir. Muhasebe mesleğinde eğitimi genel olarak iki farklı düzeyde incelemek sınırların belirlenmesi açısından önemlidir. Bunlardan ilki mesleğin uygulanabilmesi ve meslek unvanının kazanılabilmesi için gerekli olan eğitimidir. Diğer ise meslek unvanının kazanılmasından sonra değişen iş koşullarında mesleği icra edebilmek için güncel bilgi ihtiyacının karşılanabilmesi için hizmet içi eğitimidir.

Muhasebe eğitimi, ticaret ve meslek liselerinden itibaren lisansüstüne kadar değişik süreçlerde verilmektedir. Üniversitelerde verilen muhasebe eğitimi, büyük rekabetin yaşandığı iş dün-

yasına nitelikli personel yetiştirme amacına yönelik olmalıdır. (Bekçi ve diğerleri, 2000, 168) Bu amaca ulaşabilmek için teorik muhasebe derslerinin yanında muhasebe paket programları ve uygulamalı muhasebe derslerine ağırlık verilmelidir. Bu şekilde verilen eğitim bir taraftan muhasebe derslerini öğrenciler açısından daha zevkli hale getirirken diğer taraftan muhasebe dünyasına nitelikli personellerin yetiştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Hizmet içi eğitim ise genellikle meslek kuruluşları tarafından sunulan eğitim hizmetlerini kapsamaktadır. Ülkemizde hizmet içi eğitim faaliyetleri seminerler, konferanslar, toplantılar, süreli yayınlar ve çeşitli eğitim danışmanlık firmaları aracılığıyla verilmektedir. Ülkemizdeki mevcut uygulamalarda bu tür eğitimlere katılmak mecburiyeti bulunmamakla beraber çoğu Avrupa ülkesine hizmet içi eğitimlere katılma zorunluluğu bulunmaktadır.

2.2. Meslek Kuruluşları

Meslek kuruluşları iş hayatının içerisinde daima yerlerini almıştır. Selçuklular ve Osmanlılar döneminde Ahi Birlikleri ile meslek örgütleri faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Günümüzde oluşturulmaya çalışılan kalite politikası ve kalite standartları günün şartlarına göre geçmişte de çeşitli mesleklerde uygulanmaya çalışılmıştır. Örneğin Osmanlı döneminde Ahi teşkilatlarında potansiyel meslek mensuplarına öncelikle milli töre, toplum hayatı, insanlık ve ahlâk gibi temel disiplinler öğretilir daha sonra uygulamalı olarak meslek eğitimine geçilirdi. (Şimşek, 2001, 162)

Günümüzde Dünya’da ve Türkiye’de muhasebe meslek mensupları tarafından kurulan çok sayıda meslek kuruluşu bulunmaktadır. Muhasebe meslek mensupları, bu meslek kuruluşlarının teşvik veya zorlamaları ile mesleklerine ilişkin yenilikleri ve gelişmeleri takip ederek daha et-

kin bir meslek icrasına olanak bulmaktadırlar. (Karasioğlu ve Altan, 2004, 54) Ulusal ve uluslararası alanda faaliyet gösteren meslek kuruluşları ve organizasyonlar meslek mensuplarının yetiştirilmesinde, hizmet içi eğitimlerinde, bilgi ihtiyaçlarının karşılanmasında ve özellikle standartların belirlenmesinde büyük rol oynamaktadırlar. Türkiye’de genel olarak bu rolü meslek mensuplarının hizmet verdikleri illerdeki yerel odalar ile bu odaların bağlı bulunduğu TÜRMOB vermektedir. Ülkelerdeki yerel meslek örgütlerinin yanında uluslararası alanda meslek standartlarının belirlenmesinde ve geliştirilmesinde Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) çok büyük hizmetler vermektedir.

IFAC Eğitim Komitesi tüm üye kuruluşlardaki gerek meslek kuruluşlarının gerekse muhasebe meslek mensuplarının bilgi ihtiyaçlarını karşılayabilmek için faaliyet göstermektedir. Bu komitenin ana amacı aşağıdaki gibi özetlenebilir: (Pekdemir, 2005)

- Muhasebe mesleğine mensup kişilerin mesleği yürütmeleri sırasındaki eğitimi, muhasebe mesleği mensubu olma kimliği kazanmadan önceki eğitimi konularında standartların, yönergelerin, tartışma bildirilerinin ve diğer dökümanların geliştirilmesi.
- Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde ekonomik kalkınmada katkısı olabilecek dünya çapında eğitim programlarının hazırlanmasına yardımcı olmak

Bu faaliyet çerçevesinde IFAC’ın Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu, IFAC üye kuruluşlarının muhasebe öğrencileri için staj programları geliştirmesine yardımcı olmak için “Muhasebe Meslek Mensupları için Mesleki Gelişim” adını taşıyan bir rehber yayınlamıştır. Bu rehber ana amacı muhasebe öğrencilerin muhasebe meslek mensupları için gerekli olan mesleki bilgi, beceri, değer ve tutumlarını gelişt-

tirmeyi sağlamaktır (TÜRMOB, 2007, 3) . IFAC'ın 1998 yılında yayınladığı profesyonel muhasebeciler için ahlak kuralları, mesleki kalitenin ve standartların oluşturulmasında uygulanabilecek bazı kriterleri de kapsamaktadır. Uluslar arası düzeyde yapılan bu ve benzeri çalışmalar TÜRMOB tarafından da ülkemizde yapılmaktadır. TÜRMOB 2005 yılında meslek mensupların sundukları hizmetlerin kalitesini güvence altına almak, hizmet ve büro standartlarını yayınlamak ve bunların denetim ve takibini yapmak amacıyla Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Kalite Standartları Merkezi'nin kurulması için bir çalışma başlatmıştır. Bunun dışında 2007 yılında yapılan genel kurulunda kalite güvencesine bağlı olarak etik düzenlemeler, disiplin düzenlemeler, muhasebe meslek prensipleri ve çalışma koşullarına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. (Yıldız ve 2007)

2.3. Mesleki Yeterlilik

Mesleki yeterliliğin korunması ve geliştirilmesi için ulusal ve uluslararası değişimlerin sürekli takip edilmesi gerekmektedir. Bu değişimin dışında kalan meslek mensuplarının mesleki yeterlilikleri, yeni düzenlemeler karşısında eksik kalabilmektedir. Örneğin Basel II uygulamaları ile firmaların mali tablolarını Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına uygun hale getirmeleri gerekmektedir. Firmaların en az iki yıllık finansal ve niteliksel verileri değerlendirilerek firmalara derecelendirme notu verilecektir (Mısırlıoğlu, 2006, 30). Muhasebe meslek mensuplarının da kendilerini bu ve benzeri yeni düzenlemelere hazırlamaları gerekmektedir. Bu bağlamda muhasebe meslek mensuplarının bilgi ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için yetkili merciler tarafından sürekli bilgilendirilmeleri gerekmektedir.

Günümüzde eğitim ve iletişim araçlarından biri olan e-öğrenme ortamları gerek meslek mensup-

ları gerekse öğrencilere pek çok olanak sağlamaktadır. (Sürmeli, 2007, 28) Meslek mensuplarının yeni düzenlemeler hakkındaki bilgi eksikliklerinin tamamlanmasında ve mesleki yeterliliklerinin korunmasında e-öğrenme ortamları etkili bir araç olacaktır. Özellikle bilgisayar ve internet teknolojisindeki gelişmeler, mesleki eğitimde büyük öneme sahiptir. Meslek mensuplarının bilgilendirilmesinde, mevcut gelişmelerin izlenmesinde, gelecekteki olası gelişmeleri öngörmede bu teknolojilerin kullanımı, gerek meslek örgütüne gerekse meslek mensuplarına çok büyük faydalar sağlayabilmektedir. (Erdoğan, 2000, 116)

2.4. Yasal Düzenlemeler

Yasal düzenlemelerdeki sürekli değişiklikler bir taraftan meslek mensuplarının iş süreçleri üzerinde, diğer taraftan kalite politikaları ve standartlarının oluşum sürecinde olumsuz rol oynamaktadır. Yasal düzenlemelerdeki bazı değişiklikler meslek mensuplarının alışlagelmiş uygulamalarının bir kısmını veya tamamını değiştirebilmektedir. Bu değişikliklerin bir kısmı uluslararası standartları yakalayabilmek için zorunluluk arz etmektedir.

Örneğin staj süresince, stajyer öğrencinin sigorta primlerindeki belirsizlik ve denetim eksikliği personel giderlerini azaltıcı rol oynadığından, stajyerler ucuz işgücü olarak görülmekte ve ilgili olmayan işlerde çalıştırılabilmektedir. (Erol, 2004, 138) Bu durum mesleğin temellerini öğrenilmesi için zorunlu olan staj müessesinin amacından sapmasına neden olmaktadır ve staj programlarının sadece içeriğinde değil yasal sınırlarının da değişmesini gerektirmektedir. Mesleki yargı ile yapılacak muhasebe uygulamaları sonucunda yapılan hataların, bilgi kullanıcılarını olumsuz etkileyeceği düşünüldüğünde bu olumsuzluğu ortadan kaldıracak önlemler alınmalıdır. (Solaş, 2006, 8) Mesleki yargının sınırları yasal düzenlemelerde çok iyi çizilmelidir. Bu ve ben-

zeri düzenlemeler yapılırken meslek mensuplarının karşılaşılabileceği olası problemler göz önünde bulundurulmalıdır.

Özet olarak, yasal düzenlemeler yapılırken sadece uygulama değişiklikleri ile sınırlı kalmamalıdır. Bunun yanında özellikle kalite politikası ve kalite standartlarının belirlenmesinde meslek mensuplarının hizmet kalitesini geliştirici, verimliliğini artırıcı, iş yükünü düzenleyici ve potansiyel meslek mensuplarını en iyi şekilde belirleyici düzenlemeler yapılmalıdır.

2.5. Uzmanlaşma

Uzmanlaşma her meslekte olduğu gibi muhasebe mesleğinde de büyük öneme sahiptir. Muhasebe meslek mensupları genelde uzman olduğu alanlarda muhasebe hizmeti vermektedir. Bu durum verilen hizmetin kalitesini hiç şüphesiz artıracaktır. Uzmanlık belli bir bilgi birikimini ve bu bilginin sürekli güncellenmesini gerektirmektedir.

Meslek mensuplarının kendilerini yeterli görmedikleri muhasebe alanında çalışmalarını hizmet kalitesinin düşmesine sebep olacağından, meslek mensuplarının uzman oldukları alanlarda hizmet vermeleri kalite standartlarının ve politikalarının geliştirilmesinde önemlidir. Uzmanlık değerlendirmelerinde meslek mensubunun yapacağı hesaplamalar veya değerlendirmelerde mesleki bilgi ve yeterlilik yanında tarafsızlık ve bağımsızlıkları da hiç şüphesiz önemlidir. (Akdoğan, 2003, 48)

2.6. İş Çevresi

Kalite politikalarının ve standartlarının belirlenmesinde göz önünde bulundurulması gereken diğer önemli bir hususta meslek mensuplarının iş çevresi ve bu çevrede meydana gelen olaylardır. Bu bağlamda oluşturulacak politika ve standartlarda aşağıdaki tespitlerin varlığı unutulmamalıdır:

- Meslek mensuplarının bazıları müşterilerinin yasalara aykırı uygulamaları karşısında sessiz kalabilmektedir.
- Meslek mensuplarının müşteri ilişkilerinde, her müşteriye aynı ve profesyonel yaklaşımı gösterilmesi mesleğe olan güveni ve saygınlığı artıracaktır.
- Meslek mensupları arasında bilgi paylaşımının artması, mesleğin gelişmesinde ve kalitenin artırılmasında önemli rol oynayacaktır.

Potansiyel meslek mensuplarının yaratıcı, analitik düşünme yeteneğine sahip, sosyal olaylara duyarlı ve yeniliklere açık birer birey şeklinde yetiştirilmesi, iş çevresindeki olumsuzlukların giderilmesinde ve standartların tespitinde etkili olabilecektir. (Hatunoğlu, 2006, 192)

3. Muhasebe Meslek Mensupları Arasında Meslek Örgütünün Kalite Politikasının ve Kalite Standartlarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma

3.1. Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Bu araştırmanın amacı muhasebe meslek mensupları arasında kalite politikasının ve kalite standartlarının oluşturulmasında meslek mensuplarının düşüncelerinin tespit edilmesidir. Bu amaç çerçevesinde Karaman ilinde faaliyet gösteren meslek mensuplarına çeşitli ana başlıklar altında (eğitim, meslek kuruluşları, mesleki yeterlilik, yasal düzenlemeler, uzmanlaşma, iş çevresi) görüşlerini yansıtacak bir anket yapılmıştır. Araştırmada Karaman'da faal olarak çalışan 69 meslek mensubuna anketler gönderilmiş ve gönüllü örnekleme yöntemine göre araştırmaya katılan 54 meslek mensubundan cevaplar alınmıştır. Ankete katılan 54 meslek mensubu Karaman ilindeki meslek mensuplarının % 78'ini oluşturmaktadır. Anket sonucunda elde edilen veriler SPSS paket programında analiz

edilmiştir. Anket verilerinin analizinde ve yorumlanmasında frekans dağılımları, ortalama, standart sapma, maksimum ve minimum değer gibi çeşitli istatistikî değerler kullanılmıştır.

3.2. Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi

Anket sorularının ilk altısı muhasebe meslek mensuplarının kişisel profilini tespit etmeye yöneliktir. Tablo 1’de meslek mensuplarının cinsiyet dağılımları sunulmuştur. Birçok çalışmada da ortaya konulduğu gibi meslek mensuplarının % 98,1 gibi büyük bir çoğunluğu erkektir. Bayanların oranı ise % 1,9’dur.

Tablo 1 : Meslek Mensuplarının Cinsiyet Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Erkek	53	98,1	98,1	98,1
Bayan	1	1,9	1,9	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Tablo 2’de görüleceği üzere meslek mensuplarının % 35,2’si 30-40 yaş grubu aralığındayken 40 yaş ve üzerindeki meslek mensuplarının oranı % 64,8’dir.

Tablo 2 : Meslek Mensuplarının Yaş Grupları

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
30-40	19	35,2	35,2	35,2
40 ve üzeri	35	64,8	64,8	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Tablo 3’de ise meslek mensuplarının unvanları görülmektedir. Meslek mensuplarının % 22,2’si serbest muhasebeci, % 64,8’si ise mali müşavirdir.

Tablo 3 : Meslek Mensuplarının Unvanı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Serbest Muhasebeci	12	22,2	22,2	22,2
Serbest Muhasebeci Mali Müşavir	42	77,8	77,8	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Tablo 4’de meslek mensuplarının eğitim durumları sunulmuştur. Buna göre meslek mensuplarının sadece 1 tanesi (% 1,9’) lise mezunu iken % 96,3’ü üniversite mezunudur. Bunun yanında deneklerin arasında lisansüstü derecesine sahip meslek mensupları sayısı sadece 1’dir. Günümüzde serbest muhasebeci unvanının kaldırılması ve sadece lisans mezunlarının mesleğe girebilmesi için ilgili örgütler tarafından yasa tasarıları hazırlanmaktadır.

Tablo 4 : Meslek Mensuplarının Eğitim Durumu

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Lise	1	1,9	1,9	1,9
Üniversite	52	96,3	96,3	98,1
Lisansüstü	1	1,9	1,9	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Meslek mensuplarının karşılaştıkları sorunlardan bir diğeri hizmet ücretlerini tahsil edememeleridir. Meslek mensupları hizmet ücretlerini tahsilatta zorlanmaları, iş tatminini düşürmekte ve tarife dışı ücretten müşteri toplamalarına neden olabilmektedir. Bu durum hizmet kalitesinin düşmesine neden olabilmektedir. Tablo 5 incelendiğinde meslek mensuplarının % 48’1 gibi büyük bir çoğunluğunun gelir düzeyi 1001-2000 YTL arasındadır. % 37,1’nin gelir düzeyi 2001-5000 YTL arasında iken, 5000 YTL ve üzerinde gelir sahibi meslek mensuplarının oranı % 14,8’dir. Ankete katılan meslek mensuplarının büyük bir çoğunluğu bu gelirlerinin görünüşte olduğunu ve hizmet bedellerini zamanında tahsil edemedikleri görüşündedirler.

Tablo 5 : Meslek Mensuplarının Gelir Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
1001-2000 YTL	26	48,1	48,1	48,1
2001-5000 YTL	20	37,1	37,1	85,2
5001 YTL ve üzeri	8	14,8	14,8	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Mesleki olaylar karşısındaki davranışlar ve düşüncelerin tespitinde mesleki tecrübe büyük öneme sahiptir. Tablo 6'yı incelediğimizde meslek mensuplarının % 20,4'ü 2-5 yıl arasında tecrübeye sahipken, % 35,2'si 5-10 yıl arası tecrübeye sahiptir. 10 yıl ve üzerinde tecrübeye sahip meslek mensuplarının oranı ise % 44,4'dür.

Tablo 6 : Meslek Mensuplarının Mesleki Tecrübeleri

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
2-5 yıl	11	20,4	20,4	20,4
5-10 yıl	19	35,2	35,2	55,6
10 yıl ve üzeri	24	44,4	44,4	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Aşağıdaki tablolarda sorulan sorulara meslek mensuplarının (1) Kesinlikle katılıyorum (2) Katılıyorum (3) Kararsızım (4) Katılmıyorum (5) Kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplandırmaları istenmiştir. Burada elde edilen sonuçlar, ortalamalar ve standart sapmalar dikkate alınarak değerlendirilmiştir.

Tablo 7 : Meslek Mensuplarının Eğitim Hakkındaki Düşünceleri

	Mean	Standart Sapma	Min	Max
Meslekte, eğitim (lise, üniversite vb.) çok önemlidir.	1,0370	0,19063	1,00	2,00
Meslek, eğitimin yanında tecrübeyi de gerektirmektedir.	1,3519	0,58785	1,00	4,00
Mesleği icra edenlerin en az lisans derecesine sahip olması gerekmektedir.	1,8333	1,04159	1,00	4,00
Mesleki hizmet için gerekli bilgi ve becerilere sahibim	1,8704	0,64563	1,00	3,00
Eğitim kurumlarında, muhasebe etik kurallarının programlarda yer alması hizmet kalitesi açısından yararlı olacaktır.	1,5556	0,50157	1,00	2,00

Tablo 8’de meslek mensuplarının meslekteki eğitim hakkındaki düşünceleri sunulmuştur. Buna göre mesleki eğitimin önemli olduğu konusunda tüm meslek mensupları hem fikirdirler. (1,0370) Meslekte eğitimle beraber tecrübenin de önemli olduğunu düşünen meslek mensuplarının ortalaması 1’e yakındır. (1,3519) Bununla beraber mesleği icra edenlerin en az lisans mezunu olmasını düşünen meslek mensuplarının ortalaması 1,8333 çıkmıştır. Meslek mensuplarının geneli mesleki hizmet için gerekli bilgi ve becerilere sahip olduğu düşüncesine sahip olmakla beraber bu konuda kararsız olan meslek mensupları da vardır.

Tablo 8 : Meslek Mensuplarının Mesleki Yeterlilik Hakkındaki Düşünceleri

	Mean	Standart Sapma	Min	Max
Yapmış olduğum hizmetlerde gerekli mesleki yeterliliğe sahibim	2,0370	0,95093	1,00	4,00
Mesleki yeterliliğimi geliştirmek için yeterli zaman ayıramıyorum	2,4074	0,85822	1,00	5,00
Mesleki yetersizlik mesleki kaliteyi düşürmektedir	1,9259	0,88705	1,00	5,00
Mesleki yeterliliğin korunması, ulusal ve uluslar arası gelişmeleri sürekli takip etmeyi gerektirmektedir	2,4444	1,36902	1,00	4,00
Mesleki yeterliliği ölçmede, meslek mensuplarına belirli aralıklarda yeterlilik sınavı uygulanmalıdır	3,1111	1,09315	1,00	5,00
Mesleki yeterliliğimi geliştirecek hizmet içi eğitimlere vakit ayıramıyorum	2,7593	1,08045	2,00	5,00
Hizmet içi eğitimlerin zorunlu hale gelmesi mesleki yeterliliği arttıracaktır	2,7778	1,50052	1,00	5,00

Tablo 8’de meslek mensuplarının mesleki yeterlilik hakkındaki düşünceleri görülmektedir. Tablo 8 incelendiğinde genel olarak meslek mensuplarını mesleki yeterliliğe sahip olduklarına (2,0370), mesleki yeterliliği geliştirmek için yeterli zamanı ayıramadıklarına (2,4074), mesleki yetersizliğin mesleki kaliteyi düşürdüğüne inanmaktadırlar (1,8259). Mesleki yeterlilik konusunda en dikkat çekici sonuç ise “Mesleki yeterliliği ölçmede, meslek mensuplarına belirli aralıklarda yeterlilik sınavı uygulanmalıdır” şeklindeki görüşe meslek mensuplarının çoğunun katılmamasıdır (3,111). Bunun yanında meslek mensuplarının kararsız kalmalarında standartların ve politikaların sınırlarının belirlenmemesi ve yasal düzenlemelerdeki değişiklikler büyük rol oynamaktadır. Burada dikkat çekici sonuçlardan biride meslek mensuplarının bir çoğunun hizmet içi eğitimlerin zorunlu hale getirilmesinin mesleki yeterliliği arttıracığı görüşüne inanmalarındır.

Tablo 9 : Meslek Mensuplarının Yasal Düzenlemeler Hakkındaki Düşünceleri

	Mean	Standart Sapma	Min	Max
Mesleki ruhsata sahip olan meslek mensuplarının ruhsatlarını kiraya vermesinde bir sakınca görmüyorum	3,9630	1,14863	1,00	5,00
Mevcut yasal düzenlemeler meslek mensuplarının kalitesini geliştirici yöndedir.	3,0370	1,22802	1,00	5,00
Mesleğe başlayabilmek için zorunlu staj ve sınavlar meslek mensuplarını seçmede yeterlidir	2,4815	1,37004	1,00	5,00
Yasalardaki sürekli değişiklikler meslek mensuplarının yoğunluğunu arttırmakta ve verimi düşürmektedir.	2,0556	0,71154	1,00	3,00
Mesleğin icrası için gerekli zamanın az olması hatalı işlemleri arttırmakta ve hizmet kalitesi düşürmektedir	2,0000	0,70040	1,00	5,00
Mesleki kalitenin artırılmasında, zorunlu standartların oluşturulması ve uygulamanın denetimi gerekir	1,9444	0,65637	1,00	5,00

Tablo 9’da meslek mensuplarının yasal düzenlemeler hakkındaki düşünceleri sunulmuştur. Meslek mensuplarının geneli meslek ruhsatının kiraya verilmesinde karşı çıkmaktadırlar. (3,9630). Mevcut yasal düzenlemelerin meslek mensuplarının kalitesini geliştirici yönde olduğuna ise meslek mensuplarının büyük kısmı katılmamaktadırlar. (3,0370). Meslek mensupların birçoğu mesleğe başlayabilmek için zorunlu staj ve sınavların meslek mensuplarını seçmede yeterli olduğuna inanmakla beraber (2,4815) standart sapmanın diğerlerine göre yüksek çık-

ması (1,37004) bu konuda fikir ayrılıklarının olduğunu göstermektedir. Mesleki kalitenin artırılmasında zorunlu standartların oluşturulması ve uygulamanın sürekli denetimi meslek mensupları arasında da kabul görmüş bir düşüncedir. Bizim desteklediğimiz bu düşüncenin hayata geçirilmesi mesleğe olan saygının artmasında ve farklı uygulamaların ortadan kaldırılmasında çok önemlidir. Bu konuda ayrıca belirtmemiz gerekir ki yasal düzenlemelerdeki değişiklikler ve eksikliklerden meslek mensupları oldukça etkilenmektedir.

Tablo 10 : Meslek Mensuplarının Uzmanlaşma Hakkındaki Düşünceleri

	Mean	Standart Sapma	Min	Max
Meslek mensupları kendilerini yeterli görmedikleri mesleki hizmetleri gerçekleştirmemelidir	1,7593	0,43155	1,00	2,00
Meslek mensupların her konuda hizmet vermeye çalışması kaliteyi düşürmektedir	2,3148	1,00610	1,00	5,00
Meslek mensuplarının uzmanlaştığı konularda (Örneğin, Hizmet İşletmeleri) hizmet vermesi kaliteyi artıracaktır	1,8704	0,39076	1,00	3,00
Bu meslekte yaratıcılık ve üretkenlik bulunmamaktadır	2,9259	0,94872	1,00	4,00
Yaratıcılık ve üretkenliğin artması hizmet kalitesini artıracaktır	2,0000	0,54944	1,00	4,00

Çalışmamızda daha önce belirttiğimiz gibi gelişmiş ülkelerde muhasebe mesleği muhasebe denetimi gibi işlev görmekte ve bu durum uzmanlığı da beraberinde getirmektedir. Tablo 10’da meslek mensuplarının uzmanlaşma hakkındaki düşünceleri görülmektedir. Burada en dikkat çekici sonuç meslek mensuplarının tamamının, “Meslek mensupları kendilerini yeterli görmedikleri mesleki hizmetleri gerçekleştirmemelidir” şeklindeki yargıya katıldıklarını ifade etmeleridir. (mean 1,7593 ve standart sapma 0,43155). Ayrıca “meslek mensuplarının her konuda hizmet vermeye çalışması kaliteyi düşürmektedir” şeklinde ifadeye meslek mensupları katıldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 11 : Meslek Mensuplarının İş Çevresi Hakkındaki Düşünceleri

	Mean	Standart Sapma	Min	Max
Meslek mensupları müşteriler tarafından katip olarak görülmektedirler	2,1481	0,89879	1,00	5,00
Meslek Mensupları arkadaşlık içinde oldukları müşterilerinin yasalara aykırı uygulamaları karşısında sessiz kalabilmektedirler	2,5926	0,96189	1,00	5,00
Müşterilerden gelen baskı sonucu meslek mensupları müşteri taleplerine kılıf uyduran kişiler haline gelmektedir	2,4259	1,14269	1,00	5,00
Müşteri ilişkilerinde her müşteriye profesyonel ve aynı yaklaşımın gösterilmesi mesleki kaliteyi artıracaktır	2,5556	0,90422	2,00	4,00
Mesleğin gelişmesi ve sağlam temellere oturtulması için meslek mensupları arasında yeterli dayanışmanın olması gerekmektedir	2,0185	0,49491	1,00	4,00

Tablo 11’de meslek mensupların iş çevresi hakkındaki düşünceleri sunulmuştur. Buradaki sorulara meslek mensupları verdikleri cevapların ortalaması 2’ye yakın olduğundan bu görüşlere genel olarak katıldıklarını söyleyebiliriz.

Tablo 12’de ise kalite politikasının ve standartlarının belirlenmesinde meslek mensuplarının meslek örgütleri hakkındaki düşünceleri görülmektedir. Buna göre meslek mensupları bağlı oldukları odanın kalite politikasının ve standartlarının oluşturulmasında yeterli faaliyetleri düzenlediklere katılmamaktadır (3,1296). Bunun dışında bu tür etkinlikler düzenlense bile çoğu meslek mensubu bu çalışmalara katılmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir (3,4074). Burada dikkat çekici diğer bir sonuç ise TUR-MOB’un kalite politikasının ve standartların oluşturulmasında yeterli faaliyet düzenlediğine meslek mensuplarının bir çoğu katılmaktadır. “Meslek kuruluşları tarafından kalite politikasının belirlenmesi ve kalite standartlarının uygulanması meslek kalitesini arttıracaktır” şeklindeki ifadeye ise meslek mensupları katıldıkları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 12 : Meslek Mensuplarının Mesleki Örgütleri Hakkındaki Düşünceleri

	Mean	Standart Sapma	Min	Max
Bağlı bulunduğum ildeki meslek kuruluşu (oda) kalite politikasının ve standartların oluşturulmasında yeterli faaliyetleri düzenlemektedir	3,1296	0,95258	1,00	4,00
Bağlı bulunduğum ildeki meslek kuruluşunun kalite politikasının ve standartların oluşturulmasına yönelik çalışmalarına (konferans, seminer, bilgilendirme,vb.) katılıyorum	3,4074	1,10775	1,00	5,00
TÜRMOB, kalite politikasının ve standartların oluşturulmasında yeterli faaliyetleri düzenlemektedir	2,5185	0,79481	1,00	4,00
TÜRMOB'un düzenlediği kalite iyileştirme programlarına (konferans, seminer, bilgilendirme, vb.) katılıyorum	3,0370	1,11530	1,00	5,00
Meslek kuruluşları tarafından kalite politikalarının belirlenmesi ve kalite standartları uygulanması meslek kalitesini arttıracaktır	2,2407	1,02672	1,00	5,00

Tablo 12’de ise kalite politikasının ve standartlarının belirlenmesinde meslek mensuplarının meslek örgütleri hakkındaki düşünceleri görülmektedir. Buna göre meslek mensupları bağlı oldukları odanın kalite politikasının ve standartlarının oluşturulmasında yeterli faaliyetleri düzenlediklere katılmamaktadır (3,1296). Bunun dışında bu tür etkinlikler düzenlense bile çoğu meslek mensubu bu çalışmalara katılmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir (3,4074). Burada dikkat çekici diğer bir sonuç ise TURMOB’un kalite politikasının ve standartların oluşturulmasında yeterli faaliyet düzenlediğine meslek mensuplarının bir çoğu katılmaktadır. “Meslek kuruluşları tarafından kalite politikasının belirlenmesi ve kalite standartlarının uygulanması meslek kalitesini arttıracaktır” şeklindeki ifadeye ise meslek mensupları katıldıkları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Sonuç ve Öneriler

Muhasebe mesleğinde belirlenecek kalite politikalarının ve kalite standartlarının sınırlarının iyi tespit edilmesi gerekmektedir. Bu çalışmalar yapılırken bir yandan mevcut uygulamalar, geliş-

miş ülkelerdeki uygulamalar, uluslararası gelişmeler ve olası gelişmeler dikkate alınırken diğer taraftan muhasebe meslek mensuplarının düşüncelerinin dikkate alınması uygulamanın başarısında büyük rol oynayacaktır. Çalışmamız sonucunda aşağıda sayılan faktörlere dikkat edilmesi kalite politikasının ve kalite standartlarının belirlenmesinde önem teşkil etmektedir.

- Üniversitelerde verilen muhasebe eğitimleri büyük rekabetin yaşandığı iş dünyasına nitelikli personel yetiştirmeye yönelik olmalıdır.
- Mesleğe girebilmek için en az lisans derecesine sahip olma zorunluluğunun getirilmesi gerekmektedir.
- Hizmet içi eğitimlerin kapsamı genişletilerek uluslararası standartlara uygun hale getirilmelidir. Çoğu gelişmiş ülkede olduğu gibi hizmet içi eğitime katılım mecburi olmalıdır.
- Meslek kuruluşları muhasebe meslek mensuplarının bilgi ihtiyaçlarının karşılanmasında daha aktif rol oynamalıdır.

- Meslek mensuplarının bilgi ihtiyaçlarının karşılanmasında ve mesleki yeterliliklerinin geliştirilmesinde e- öğrenme, internet gibi bilişim teknolojilerden daha fazla yararlanılmalıdır.
- Mesleki yeterliliğin korunması ve geliştirilmesi ulusal ve uluslararası gelişmeleri sürekli takip etmeyi gerektirmektedir.
- Basel II uygulamaları Türkiye’ de uygulamaya başlarken muhasebeciler aynı zaman da denetim fonksiyonu üstlenecek eğitim ve donanımına sahip olması için TÜRMOB ve meslek mensupları bir eğitim atağına geçmeli, tabii ki yasal düzenlemeler de yapılmalıdır.
- Meslek mensupları kişisel gelişimlerini sağlamak, katip konumundan çıkıp denetim, raporlama, danışmanlık konularında daha fazla zaman yaratmak, yasaları uygulama da kendilerine daha fazla güvenmeleri, müşterilerin olumsuz talepleri karşısında güçlü durmaları için tahsilat problemleri çözümlenmelidir. Bu konuda TÜRMOB ortak uygulanabilir proje üretmelidirler
- Potansiyel meslek mensuplarının belirlenmesinde uygulanan staj programlarından gerekli verimliliğinin alınabilmesi için yasal düzenlemelere ihtiyaç vardır. Özellikle staj yapan potansiyel meslek mensupları ucuz işgücü olarak görüldüğünden stajyerler amaçları dışında çalıştırılabilmektedirler. Bunun önlenmesi için yasal düzenlemeye ihtiyaç vardır.
- Muhasebe meslek mensupları zorunlu olarak değil gönüllü olarak kendilerini yetiştirme çabası içerisinde olmalıdırlar.
- Meslek mensuplarının müşteri ilişkilerinde her müşteriye aynı ve profesyonel yaklaşımın gösterilmesi mesleğe olan güveni ve saygınlığı artıracaktır.
- Yasal düzenlemelerdeki sürekli değişim meslek mensuplarının iş yoğunluğunu arttırmakta ve hatalı işlem yapmalarına neden olmaktadır. Bu sebeple yapılacak yasal düzenlemeler geleceği iyi süzerek, olası gelişmeler karşısında eksikliği ortadan kaldıracak şekilde yapılandırılmalıdır.
- Mesleki kalitenin arttırmasında zorunlu standartların oluşturulması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Akdoğan, Habib, (2003) Muhasebe Meslek Etiğinin Kamunun Aydınlatılmasındaki Önemine Meslek Mensuplarının Yaklaşımı, Anadolu Üniversitesi Yayınları No:1470 Eskişehir

Azaltun, Murat ve Kaya, Ergün, (2006)“Muhasebe Eğitiminde Meslek Etiğinin Yeri ve Önemi: Anadolu Üniversitesinde Yapılan Bir Araştırma” Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi Cilt 8 Sayı:1

Bekçi, İsmail, Titiz, İsmet, Ömürbek, Nuri, (2006) “Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Bilgisayarlı Muhasebe Dersine Bakış Açıklarına İlişkin Bir Araştırma” Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı:29

Çabuk, Serap ve Yağcı, Mehmet İ, (2007) Pazarlamaya Çağdaş Yaklaşım, Nobel Kitabevi, Adana

Erdoğan, Melih, (2000) “Teknolojik Gelişmelerin Muhasebe ve Muhasebe Eğitimine Etkileri (RAPOR)” Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi Cilt 2 Sayı:4

Erol, Mikail (2004) “Meslek Yüksekokullarında Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Staj Uygulamasında Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri” Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı:21

Hatunoğlu, Zeynep, (2006) “Muhasebe Eğitiminde Bilgi Teknolojisi Kullanımının Sunum Kalitesine Olan Etkilerinin Tespitine Yönelik Bir Araştırma” Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı:30

Kalaycı, Şeref ve Tekşen, Ömer, (2006) “Muhasebecilik Mesleğinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri: Isparta İl Merkezi Örneği” Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı:31

Karasioğlu, Fehmi ve Altan, Mikail, (2004) “Muhasebecilerin Bilgi, BECERİ, Güvenilirlik ve Toplumsal Sorumluluk Açısından Toplumun Çeşitli Katmanları Tarafından Algılanma Biçimi Üzerine Bir Araştırma” Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı:21

Kaya, Uğur (2005) “Muhasebe Mesleğinde Adli Muhasebe Uzmanlığı ve Türkiye Açısından Gerekliliği” Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi Cilt 7 Sayı:1

Mısırlıoğlu, İ.Ufuk, (2006) “UFRS ve BASEL II'nin İşletme Faaliyetleri Üzerindeki Etkileri” Mali Çözüm Sayı:76

Pekdemir, Recep (2005), “Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu Eğitim Komitesi Sidney Toplantısından Notlar”, Derleme

Solaş, Çiğdem, (2006) “Muhasebe Mesleğinde Mesleki Yargı” Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi Cilt 8 Sayı:4

Sürmeli, Fevzi, (2007) “Muhasebe Eğitiminde e- değişimi Yakalamak-1” Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı:33

Şimşek, Muhittin, (2002) T.K.Y. ve Tarihteki Bir Uygulaması AHİLİK, Hayat Yayıncılık, İstanbul

TÜRMOB International Haber, (2007) “IFACI'nın Uluslar arası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu'nun Staj ile İlgili Yeni Rehberi” Yıl:3 Sayı:11

Yayla, H. Erdoğan ve Cengiz Ekrem, (2006) “Muhasebe Bürolarında Algılanan Hizmet Kalitesi ve Mükelleflerin Tatmin Düzeylerine Yönelik Yapılan Bir Model Önerisi II” Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı:31

Yıldız, Fehmi, (2002), Muhasebe Mesleğinde Meslek Ahlâkı, Der Yayınları, İstanbul, 2002

Yıldız, İrfan Hüseyin, Balıklı Tuğba, (2007) “Denetim Mesleği ve Denetim Standartlarıyla İlgili Türkiye’de Yaşanan Gelişmeler” www.pkfizmir.com/PkfizmirImages/feimg/sirkuler/Türkiye'deki%20Gelişmelere%20İlişkin%20Ülke%20Rapor